

Alternatif Akım Devre Analizi

Akımlar Savaşı ve Sinüs Dalgasını Okumak

1

Soru:
Telefon şarj
aletinizde
neden "AC"
yazıyor ama
telefonunuz
"DC" pil
kullanıyor?

2

Kablo kirliliği ve DC enerjinin taşınma sorunu.

- Edison'un İddiası: "Elektrik tek yönlü akmalı (DC)."
- Sorun: DC enerji 1-2 km'den uzađa gidemiyordu.

3

Alternatif Akım (AC) Fikri.

Tesla'nın Tezi: "Elektriđi dalgalandırırsak (AC), binlerce kilometre uzağa kayıpsız taşıırız."

4

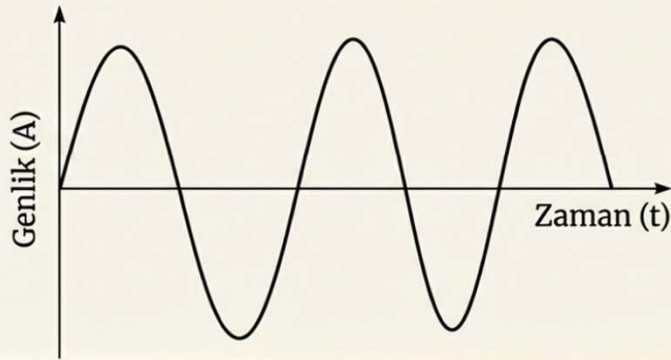

5

6

HAREKET HALİNDEKİ ENERJİ: SİNÜZOİDAL AKIM

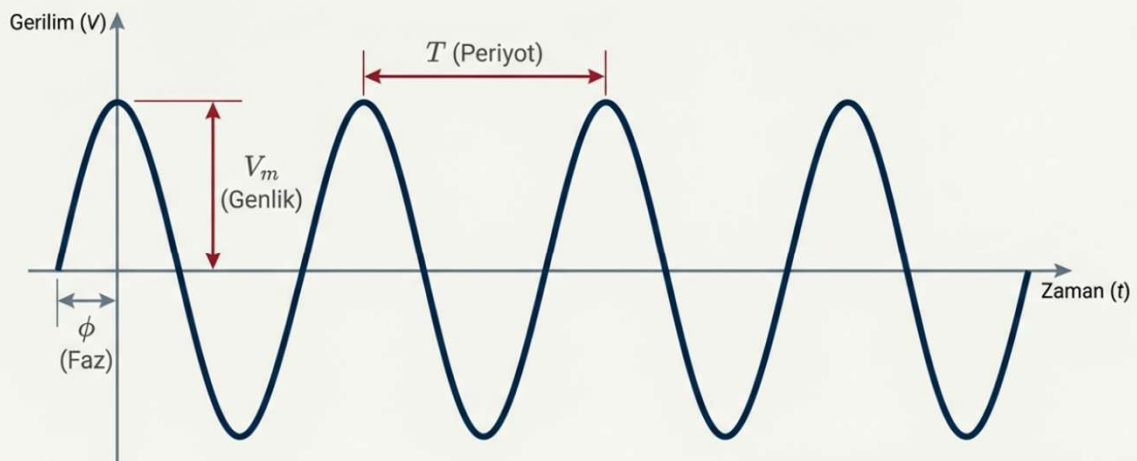
Sinüzoidal Akım: Analizimiz sinüzoidal akımın akışına dayanır.

DC kaynaklarının aksine, AC sistemlerde voltaj ve akım zamanla sürekli değişir ve bir dalga formu izler.

Bu sürekli değişim, devre elemanlarının davranışını kökten değiştirir.

7

Sinyalin Anatomisi: Sinüzoid

$$v(t) = V_m \cos(\omega t + \phi)$$

- $\omega = 2\pi f$ (Açısal Frekans, rad/s)
- **Mühendislik Kuralı:** Referans her zaman **KOSİNÜS**'tür.

8

9

Grafığı
Gör

Soru: $v(t) = 311 \sin((100\pi t))$

- İstenenler: Genlik ve Frekans.

--- Çözüm ---

Genlik: $V_m = 311$

Faz: $\phi = 0^\circ$

Açısal Frekans: $\omega = 100\pi = 314,15 \text{ rad/s}$

Periyot: $T = \frac{2\pi}{\omega} = \frac{2\pi}{100\pi} = 0.02 \text{ s}$

Frekans: $f = \frac{1}{T} = \frac{1}{0,02} = 50 \text{ Hz}$

10

Grafiği
Gör

Soru: $v(t) = 5 \sin((4\pi t - 60^\circ))$

- İstenenler: Genlik ve Frekans.

--- Çözüm ---

Genlik: $V_m = 5$

Faz: $\phi = -60^\circ$

Açısal Frekans: $\omega = 4\pi = 12,57 \text{ rad/s}$

$$\text{Periyot: } T = \frac{2\pi}{\omega} = \frac{2\pi}{4\pi} = 0.5 \text{ s}$$

Frekans: $f = \frac{\omega}{T} = \frac{4\pi}{0,5} = 2 \text{ Hz}$

11

"İki tane sinüs dalgasını $5 \sin(t) + 10 \cos(t)$ toplamak istersek ne yapacağız?"

12

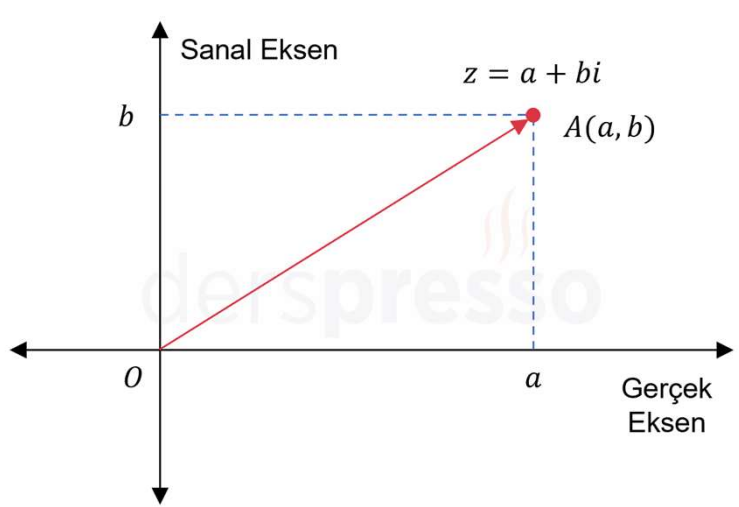
Kurtarıcı: Steinmetz

"Dalgaları toplamakla uğraşmayın, onları ok (vektör) gibi düşünün."

13

Sanal Sayı 'j' Korkusu

'j' bir sayı değil, bir "Yön Operatörü"dür.

14

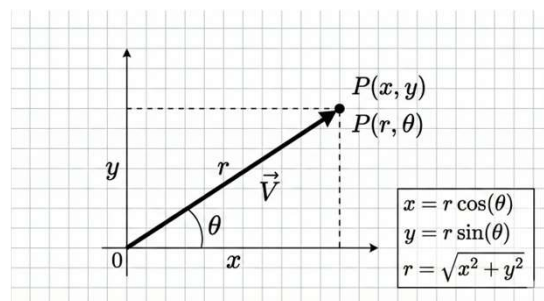
Sinyali "Büyüklik ve Başlangıç Açısı" olarak yazmak.

- $v(t) = V_m \sin(\omega t + \theta) \rightarrow V_m \angle \theta$
- $220 \sin(\omega t + 30) \rightarrow 220 \angle 30^\circ$

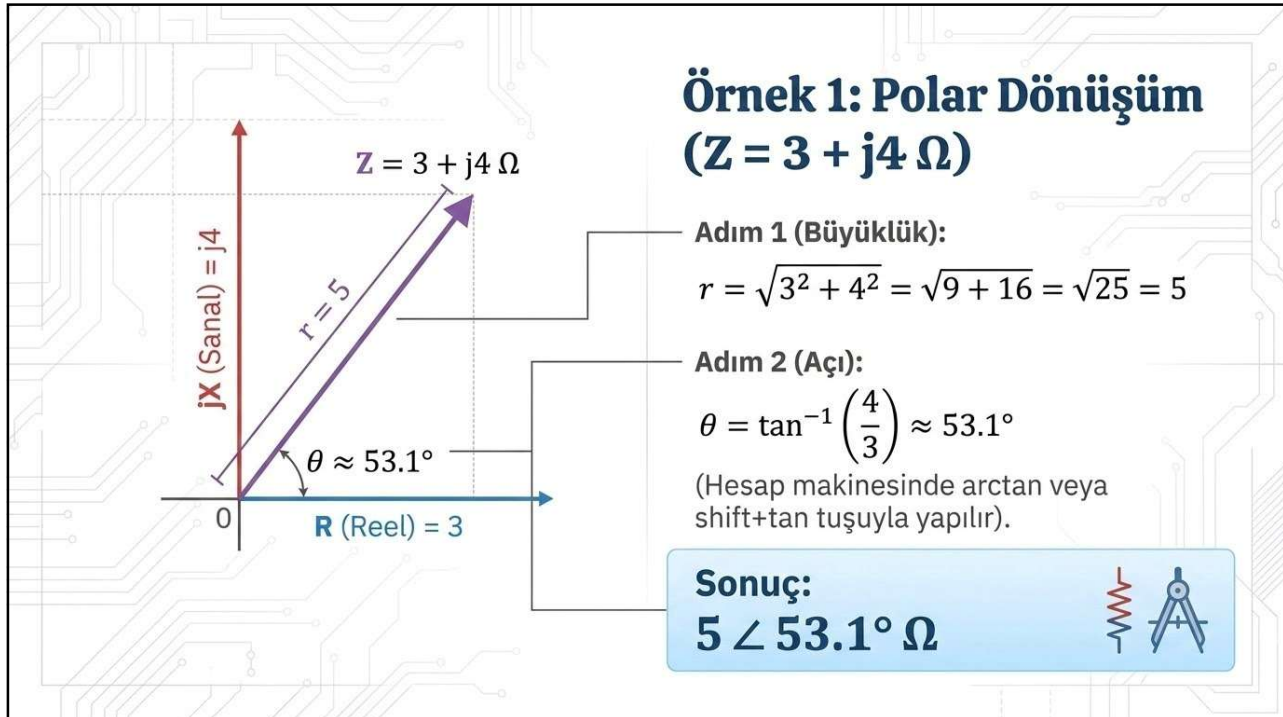
15

Elektriğin İki Dili: Rectangular ve Polar

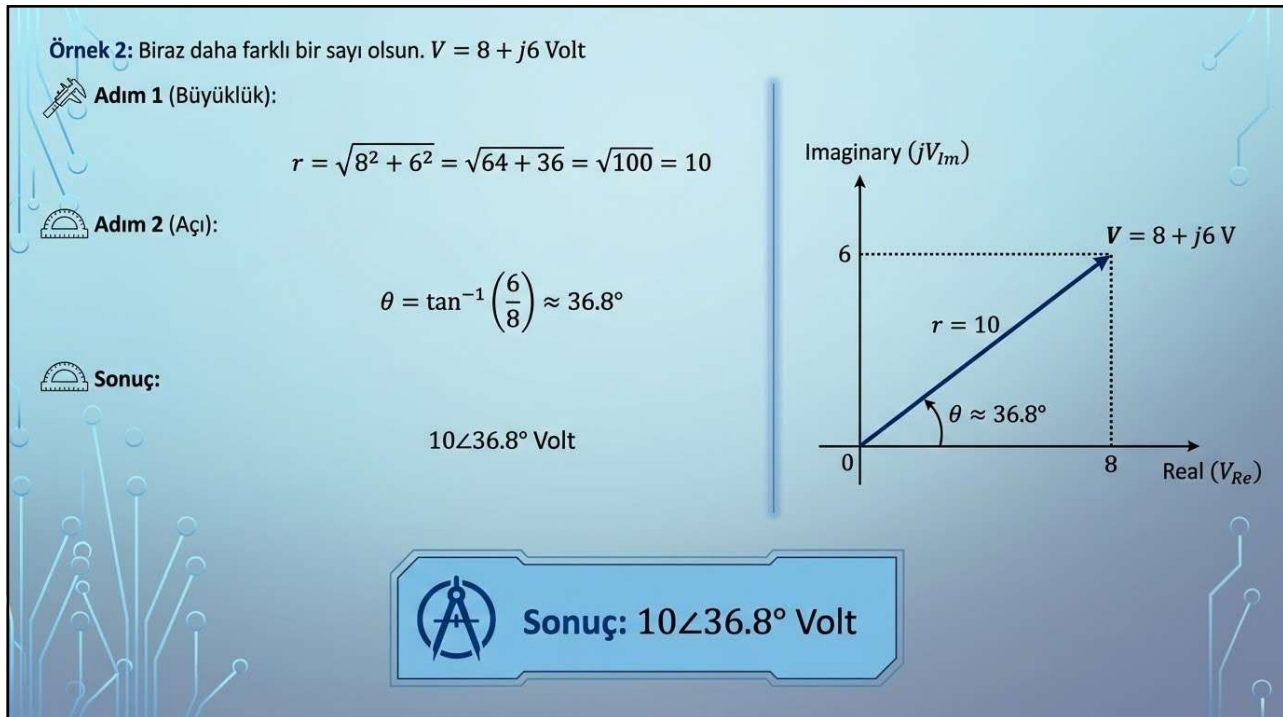
- **1. Rectangular (Dik) Gösterim:** "3 adım sağa, 4 adım yukarı git."
 - Yazım: $3 + j4$
 - *Nerede Kullanılır?* Toplama/Çıkarma yaparken.
- **2. Polar (Kutupsal) Gösterim:** "5 adım boyunca 53° açıyla uç."
 - Açığı nasıl buluruz : $\tan^{-1}(\frac{b}{a})$
 - Yazım: $5 \angle 53^\circ$
 - *Nerede Kullanılır?* Çarpma/Bölme yaparken ve Sinyali yazarken.
- **Vurgu:** "İkisi de bizi aynı yere götürür. Sadece tarif şekli farklıdır."

16

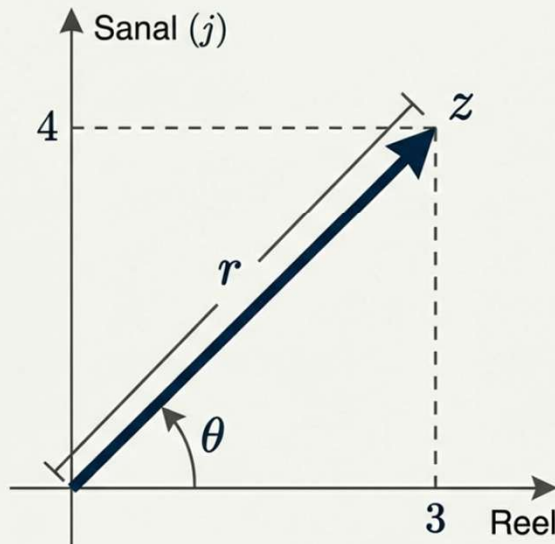

17

18

Matematiksel Altyapı: Karmaşık Sayılar

Mühendislikte i akımdır, bu yüzden sanal birim j ile gösterilir ($j = \sqrt{-1}$).

1. Dikdörtgen Form

$$z = x + jy$$

$$z = 3 + j4$$

2. Kutupsal Form

$$z = r \angle \theta$$

$$3 + j4 = 5 \angle 53.1^\circ$$

19

Elinizde büyüklük ve açı ($r \angle \theta$) var.
Sizin bunu $x + jy$ formatına çevirmeniz gerekiyor.

Formüllerimiz: $x = r \cdot \cos(\theta)$ $y = r \cdot \sin(\theta)$

Örnek 3: Akım değerimiz $I = 10 \angle 30^\circ$ Amper olsun.

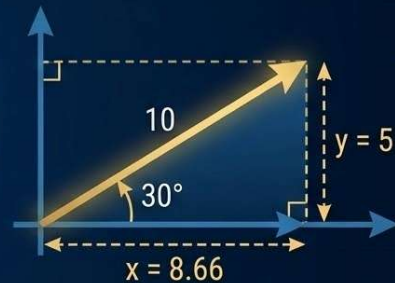
Adım 1 (Reel kısım, x):

$$x = 10 \cdot \cos(30^\circ) = 10 \cdot 0.866 = 8.66$$

Adım 2 (Sanal kısım, y):

$$y = 10 \cdot \sin(30^\circ) = 10 \cdot 0.5 = 5$$

Sonuç:

8.66 + j5 Amper

20

Örnek 4 (Sıfır Açısı): Şebeke gerilimimiz $V = 220 \angle 0^\circ$ Volt olsun.

Adım 1:

$$x = 220 \cdot \cos(0^\circ) \\ = 220 \cdot 1 = 220$$

Adım 2:

$$y = 220 \cdot \sin(0^\circ) \\ = 220 \cdot 0 = 0$$

Sonuç: Sadece 220 (Sanal kısmı yoktur, çünkü açı sıfırdır).

21

Empedans Hesaplamaları: Dikdörtgensel ve Kutupsal Formlar

Temel Kurallar

Toplama/Çıkarma: Rectangular (Dik) form kullanılır.

Çarpma/Bölme: Polar (Kutupsal) form kullanılır.

Örnek 5: Seri Empedans Toplamı

Seri bağlı iki empedans: $Z_1 = 4 + j3 \Omega$ ve $Z_2 = 2 + j5 \Omega$. Toplam empedans nedir?

Çözüm: $(4 + 2) + j(3 + 5) = 6 + j8 \Omega$

Not: Bu işlem polar sayılarla yapılsaydı çok daha karmaşık olurdu!

22

Örnek 6 (Çarpma - Polar): Ohm Kanunu ($V = I \cdot Z$) Hesabı

⚙️ Kural (Polar Çarpma):

Büyüklikler (r) normal çarpılır, açılar (θ) toplanır.

🔌 Çözüm:

$$I = 2\angle 20^\circ, Z = 5\angle 30^\circ$$

$$V = (2 \cdot 5)\angle(20^\circ + 30^\circ) = 10\angle 50^\circ \text{ Volt}$$

$$I = 2\angle 20^\circ, Z = 5\angle 30^\circ, V = 10\angle 50^\circ$$

23

Örnek 7 (Bölme - Polar): Akımı ($I = V / Z$) Hesaplayacağız

⚙️ Kural (Polar Bölme):

Büyüklikler (r) normal bölünür, alttakinin açısı üsttekinin açısından çıkarılır.

🔌 Çözüm:

$$V = 100\angle 60^\circ$$

$$Z = 20\angle 15^\circ$$

$$I = \frac{100}{20}\angle(60^\circ - 15^\circ) = 5\angle 45^\circ \text{ Amper}$$

$$V = 100\angle 60^\circ, Z = 20\angle 15^\circ, I = 5\angle 45^\circ$$

24

Fazörün Süper Gücü: Türev \rightarrow Çarpma

$$\frac{d}{dt}$$

Zaman Alanında
Türev

Fazör Dönüşümü

$$\times j\omega$$

Frekans Alanında
Çarpma

$$V_{\text{türev}} = j\omega \cdot V$$

Diferansiyel denklem çözmek yok. Sadece karmaşık sayılarla çarpma işlemi var.

25

Eğer Akım gerideyse "Gecikme",
öndeyse "İlerleme" vardır.

Faz Farkı

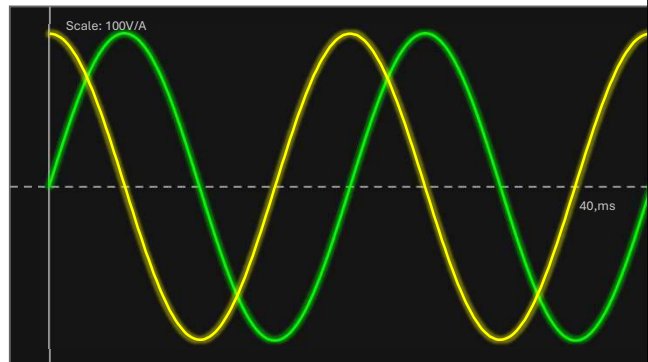

26

Mühendislikte genellikle **Kosinüs** referans alınır (Fazör diyagramı X eksenini).

Grafiği
Gör

$$\sin(\theta) = \cos(\theta - 90)$$

27

Örnek: $(3+j4) + (5-j2) = ?$

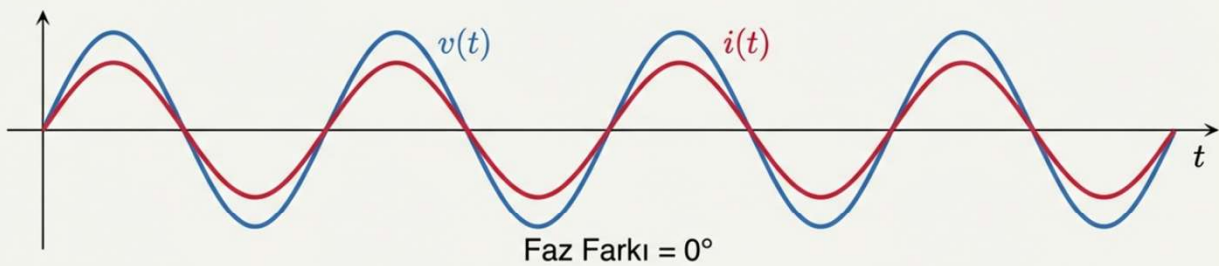
•Cevap: $8+j2$

28

29

Direnç (R): Dürüst Eleman

Zaman:

$$v = iR$$

Fazör:

$$\mathbf{V} = \mathbf{I}R$$

Empedans:

$$Z_R = R$$

Tamamen reel, Açısı 0°.

Voltaj ne yaparsa Akım da aynısını yapar.

30

Bobin (L) - "Ağır Abi"

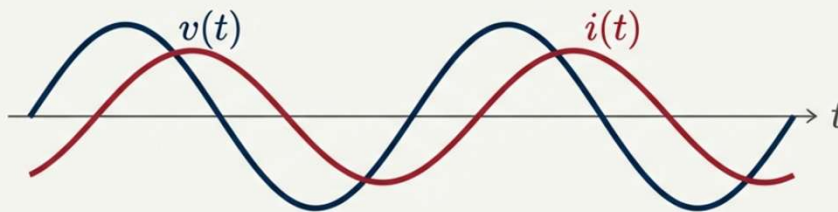
Karakter: Tembeldir. Değişime direnir (Manyetik alan).

Etkisi: Akımı GECİKTİRİR. (Önce Voltaj gelir, Akım sonra gelir).

31

Bobin (L): Türev Makinesi

Voltaj 90° önde

Multiply by $j\omega$

$$v = L \frac{di}{dt}$$

$$\mathbf{V} = L(j\omega \mathbf{I})$$

$$\mathbf{V} = j\omega L \cdot \mathbf{I}$$

$$Z_L = j\omega L$$

Empedans Sanal (+j).
Voltaj, Akımdan 90° öndedir.

32

Kondansatör (C) - "Sabırsız Genç"

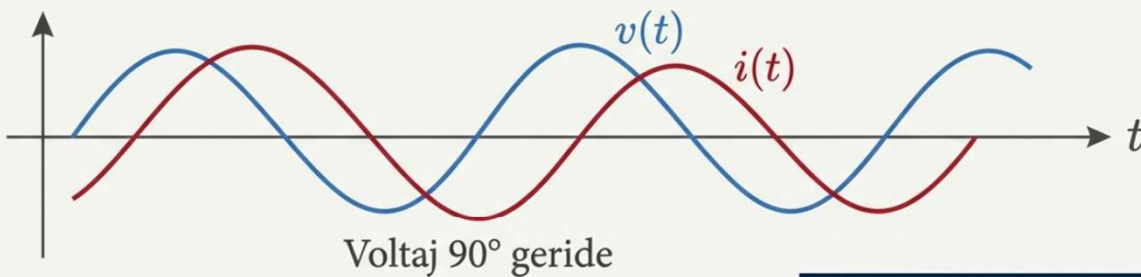
Karakter: Yerinde duramaz.
Boşken hemen akım çeker.

Etkisi: Akımı ÖNE GEÇİRİR.
(Voltaj yükselmeden Akım akar).

33

Kapasitör (C): İntegral Makinesi

$$i = C \frac{dv}{dt}$$

$$\mathbf{I} = j\omega C \cdot \mathbf{V} \xrightarrow{\text{Transform to Phasor}} \mathbf{V} = \frac{1}{j\omega C} \mathbf{I}$$

$$Z_C = \frac{1}{j\omega C}$$

Empedans Sanal (-j).
Voltaj, Akımdan 90° geridedir.

34

Büyük Özet: Empedans Tablosu

Eleman	Zaman Domeni (t)	Fazör Domeni (Z)
	$v = iR$	$Z_R = R$
	$v = L \frac{di}{dt}$	$Z_L = j\omega L$
	$i = C \frac{dv}{dt}$	$Z_C = \frac{1}{j\omega C}$

Genelleştirilmiş Ohm Yasası: $\mathbf{V} = \mathbf{IZ}$

35

Haftaya Bakış

- Soru: 'Peki bu elemanları birbirine bağlarsak ne olur?'
- Önizleme: Elma (R) ile Armudu (jX_L) toplayacağız. Seri Devre Analizi.

36